

ตัวแปรที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัดนครนายก

เรวัตร งามรุ่งศรี¹
ต้องลักษณ์ บุญธรรม²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ระดับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาระดับตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา และ ตัวแปรที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 32 คนและครูผู้สอนจำนวน 191 คน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert scale) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยาย การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ ผลการวิจัยพบว่า ระดับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาและระดับตัวแปรที่เกี่ยวข้องในภาพรวมอยู่ในระดับสูง และ ตัวแปรที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา ได้แก่ ตัวแปรด้านวัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์ ตัวแปรด้านแรงจูงใจ และตัวแปรด้านโครงสร้างองค์การเชิงทางการ สามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 80

คำสำคัญ: สุขภาพองค์การ, วัฒนธรรมองค์การ, แรงจูงใจ, โครงสร้างองค์การ

¹ครู โรงเรียนหนองเสือวิทยาคม

โรงเรียนหนองเสือวิทยาคม 43 ม5 บึงบา อ. หนองเสือ จ.ปทุมธานี 12170

e-mail: mrrid2532@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ธัญบุรี

39 หมู่ที่ 1 ถนนรังสิต-นครนายก ตำบลคลองหก อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12110

e-mail: tonglucky@hotmail.com

Variables Affecting Organizational Health of Schools Under the Primary Educational Service Area Office, Nakorn Nayok Province.

Rawat ngaburong¹

Thongluck BoonthamAbstract²

Abstract

The purposes of this research were to study the level of organizational health and variables affecting the organizational health of schools under the Nakhonnayok Primary Education Service Area Office. The sample consisted of 191 teachers and 32 administrators. The research revealed that the overall, as well as individual, level of organizational health of schools was at a high level. The variables affecting the organizational health of the schools were the motivation, the constructive organizational culture, and the formal organization structure. These variables were able to significantly predict the organizational health of the schools for 80%.

Key words: Organizational health, Organization culture, Motivation, Organization structure.

¹ instructor, Nongsuawitthayakhom School, 43 M5 Bungba, Nongsua, Pathum Thani 12170
e-mail: mrrid2532@gmail.com

² Asst. Prof. Rajamangala University of Technology Thanyaburi (RMUTT),
39 1 Rangsit-Nakhon Nayok Road, KhongHok Klong Luang Pathum Thani 12110
e-mail: tonglucky@hotmail.com

บทนำ

กระแสสังคมของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรม ความเจริญรุ่งเรืองทางเทคโนโลยี เศรษฐกิจที่เกิดขึ้น เข้าสู่ยุคที่เป็นโลกแห่งเศรษฐกิจ และสังคมฐานความรู้ การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 ประเทศจะต้องเตรียมความพร้อมเพื่อให้สามารถรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ในปี 1998 นักวิชาการ Rowan Gibson ได้ให้ข้อคิดเห็น ไว้ว่า กระแสการเปลี่ยนแปลงส่งผลให้องค์การต้องมีการปฏิรูปเพื่อให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จากผลกระทบที่เกิดขึ้นทำให้สถานศึกษาจะต้องหาแนวทางต่าง ๆ เพื่อที่จะสามารถทำให้สถานศึกษาคงอยู่ได้ โดยสมาชิกในองค์กรจะต้องร่วมมือกันในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม คุณภาพของการจัดการศึกษาต้องได้รับการพัฒนา คุณภาพที่เกิดขึ้นกับสถานศึกษาจะทำให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพโดยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงองค์การอย่างมีระบบและระเบียบแบบแผน (สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, น.11) จึงได้มีการกำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบเกิดขึ้น เพื่อปรับโครงสร้างขององค์การและการบริหารเพื่อให้พร้อมต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (สุดาพร ทองสวัสดิ์, 2555, น.338) เพราะสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับเยาวชน สถานศึกษามีคุณภาพสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมส่งผลให้เกิดคุณภาพของผู้เรียน

สุขภาพองค์การเป็นตัวบ่งชี้อย่างหนึ่งของการมีประสิทธิภาพขององค์การ (Hoy & Ferguson, 1985, p.117) องค์การใดมีสุขภาพดีองค์กรนั้นย่อมมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

(Hoy & Miskel, 2013) ได้รับความไว้วางใจจากสังคม ทำให้เกิดการเชื่อถือและการยอมรับเกิดขึ้น ช่วยทำให้องค์การเติบโตและอยู่รอดอย่างยั่งยืนได้ (จิราประภา อัครบวร, 2549 น.100) การละเลยการปรับปรุงพัฒนาองค์การอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะองค์การที่ทำหน้าที่จัดการศึกษา ความหยุดนิ่งที่จะพัฒนาองค์การทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ มิเพียงแต่ทำลายสมรรถนะขององค์การแต่ยังกัดกร่อนความมั่นคงของสังคมในอนาคต ซึ่งจะต้องย้อนกลับไปพิจารณาที่องค์การทางการศึกษามีสุขภาพ มีอาการเจ็บป่วยหรือไม่ สมรรถนะการบริหารจัดการเป็นอย่างไร (ชัชวาล ทัดศิวัช, 2552, น.78) แนวคิดสุขภาพองค์การนิยมนำมาประเมินการดำเนินงานขององค์การและสถาบันการศึกษา (Clark & Fairman, p.112) จึงเป็นเรื่องที่ผู้บริหารควรให้ความสำคัญเพื่อนำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีโอกาสได้ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อพัฒนาเพิ่มพูนความรู้พื้นฐานของประชาชนให้สูงขึ้น จากการศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษาพบว่าสภาพปัจจุบันสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก ยังประสบปัญหาในหลายๆด้าน ที่ทำให้สถานศึกษายังขาดสภาพการดำเนินงานให้เป็นไปตามภารกิจที่รับผิดชอบ ตลอดจนยังขาดความพร้อมที่จะอยู่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครนายก, 2556) หรือเรียกว่า

ปัญหาสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สุขภาพองค์การของสถานศึกษา คือสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาที่เกิดจากการปฏิบัติงานตามภารกิจความรับผิดชอบ ที่มีความพร้อมที่จะคงอยู่กลางสภาพแวดล้อมและสภาวะการณ์ต่างๆได้อย่างเหมาะสมสามารถปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงให้การพัฒนาก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

จากสภาพผลการปฏิบัติงานดังกล่าว เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้วิจัยต้องการทราบถึงระดับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครนายกว่าอยู่ในระดับใด โดยผู้วิจัยได้ศึกษาสุขภาพองค์การจากด้วยแนวคิดของ (Hoy & Feldman, 1987) ซึ่งประกอบไปด้วย 1) ความเข้มแข็งขององค์การกล่าวคือสถานศึกษาที่สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน การให้บริการชุมชนด้านวิชาการ การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา 2) อิทธิพลของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นพฤติกรรมของผู้บริหารในการประสานงาน การติดต่อสื่อสาร การควบคุม และการมอบหมายงาน มีเทคนิคในการบริหารงาน มีการวางแผนร่วมกันด้วยวิธีการที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานเข้าใจงานร่วมกันปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ 3) ภาวะผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์เป็นพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มุ่งสร้างความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน แสดงตนเป็นเพื่อนร่วมงานที่ดี รับฟังและเคารพความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา สร้างความไว้วางใจ เพื่อนำไปสู่ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน 4) ภาวะผู้นำด้านกิจสัมพันธ์เป็นพฤติกรรมของผู้บริหาร ที่มุ่งเน้นทั้งงานและความสำเร็จของงานโดยการสร้างความเข้าใจ ด้านภารกิจ และเป้าหมาย และการวิธีการปฏิบัติ มีการคาดหวังอย่างชัดเจน มี

การควบคุมมาตรฐานการทำงานและมีระเบียบวิธีการปฏิบัติงาน 5) การสนับสนุนทรัพยากรเป็นความสามารถของผู้บริหารในการจัดหาระดมความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอก รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรขององค์การที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด 6) ขวัญในการปฏิบัติงาน เป็นความรู้สึกในจิตใจของบุคลากรที่มีต่อสถานศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพการทำงานของบุคลากรที่มีต่อองค์การระดับของความสม่ำเสมอในการปฏิบัติงาน และ 7) มุ่งเน้นวิชาการความพยายามของทางสถานศึกษาที่มุ่งเน้นทางวิชาการด้วยการกำหนดเป้าหมายผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และผู้วิจัยยังต้องการทราบว่าปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา โดยผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ครอบคลุมเพียงพอ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของ

สถานศึกษา ซึ่งหมายถึง การรับรู้ของบุคลากรที่มีต่อปัจจัยต่างๆที่เกิดขึ้นจริงในสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การแบบทางการการจัดส่วนเป็นงานต่างๆอย่างเป็นทางการโดยมีการจัดแบ่งหน้าที่ตามสายงานความรับผิดชอบ 2) ปัจจัยวัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์สมาชิกภายในสถานศึกษาส่วนใหญ่ร่วมกันกำหนด สร้างแบบแผนหรือวิธีการดำเนินชีวิตในสถานศึกษาจนเกิดการกฎระเบียบแบบแผนสืบทอด 3) ปัจจัยด้านเทคโนโลยีการเป็นประยุกต์ใช้และพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่าย มาใช้ประโยชน์เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อองค์การ 4) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกเป็นสิ่งที่มอิทธิพลและส่งผลกระทบต่ออยู่ภายนอกสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาและอยู่นอกเหนือการควบคุมของ

สถานศึกษา และ 5) ปัจจัยด้านแรงจูงใจเป็นพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถกระตุ้นให้ครูเกิดแรงขับตามความต้องการหรือเกิดพฤติกรรมในการกระทำต่างๆให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานตามเป้าหมาย โดยผู้วิจัยคาดหวังว่าจะค้นพบ เพื่อเป็นแนวทางสำคัญในการปรับปรุง พัฒนาสถานศึกษา และสามารถนำผลการวิจัยที่ได้นำไปสู่การพัฒนาการจัดการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

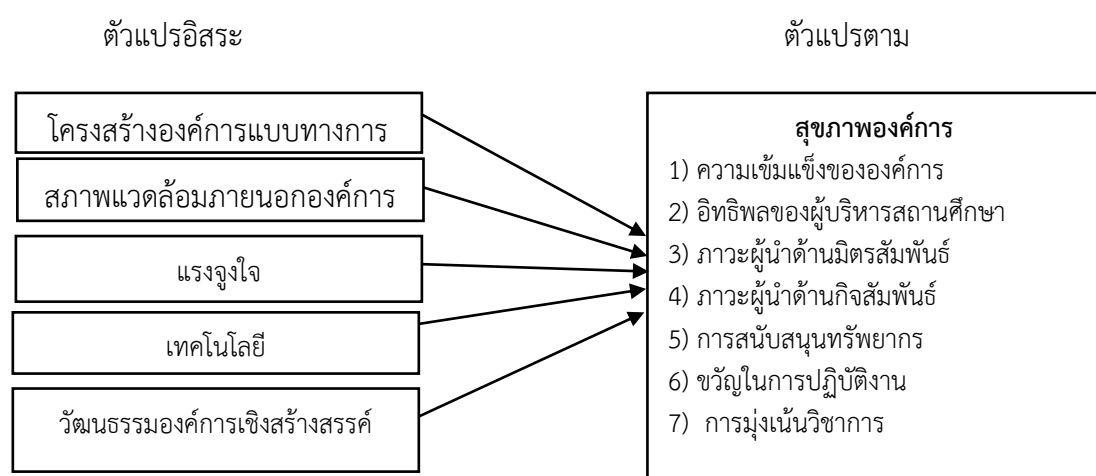
1. เพื่อประเมินระดับสภาพองค์การของสถานศึกษาและระดับปัจจัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก
2. เพื่อระบุตัวแปรที่มีผลต่อสภาพองค์การของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

กรอบแนวความคิดสำหรับการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพองค์การของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยได้

จากการสังเคราะห์งานวิจัยของLikert (1967), Litwin&Stringer (1968), Jame&Jones (1974), Smith&Purkey (1983),Dubrin (1984), Schine (1985) Kotter(1978), Mckinsey(1996), Scheerens&Booke (1997), Steeres (1997), Hoy&Miskel (2001), ทวีศักดิ์ เดชสองชั้น (2549), พัชรวิวัฒน์ กิจมี (2550), อรัญญา สารีโพธิ์ (2553), สราวุฒิ ปุริสา (2553), คณพงศ์ ดาเลิศ, (2556) และธัชชัย จิตรนนท์ (2556) สามารถสรุปตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสภาพองค์การประกอบด้วย 5 ปัจจัยได้แก่ 1) โครงสร้างองค์การแบบทางการ 2) ด้านสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ 3) วัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์ 4) แรงจูงใจ 5) เทคโนโลยี

ตัวแปรตามได้แก่ สภาพองค์การตามแนวคิดของ Hoy & Feldman (1987) มีทั้งหมด 7 ด้าน ได้แก่ 1) ความเข้มแข็งขององค์การ 2) อิทธิพลของผู้บริหารสถานศึกษา 3) ภาวะผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ 4) ภาวะผู้นำด้านกิจสัมพันธ์ 5) การสนับสนุนทรัพยากร 6) ขวัญในการปฏิบัติงาน 7) มุ่งเน้นวิชาการ

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และ ดิเรก ศรีสุขโข (2555) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 223 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน โดยแบ่งตามขนาดของสถานศึกษา เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาขนาดกลาง เป็นผู้บริหาร 32 คน และครู 191

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผล และตอนที่ 3 สุขภาพองค์การของสถานศึกษา มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .969

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ

ผลการวิจัย

1. จากการศึกษาวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ซึ่งมีอายุ 51 ปีขึ้นไป จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และเป็นผู้ดำรง

ตำแหน่งครูผู้สอนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก และมีประสบการณ์ในการทำงาน 21 ปีขึ้นไป

2. จากการศึกษาวิจัยพบว่า สุขภาพองค์การของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับสมบูรณ์มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมาก ไปหาน้อย ได้แก่ ขวัญกำลังใจในการทำงาน การมุ่งเน้นด้านวิชาการ ภาวะผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ อิทธิพลของผู้บริหาร ภาวะผู้นำด้านกิจสัมพันธ์ การสนับสนุนทรัพยากร ความเข้มแข็งขององค์การ

3. จากการศึกษาวิจัยพบว่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านแรงจูงใจ ด้านโครงสร้างองค์การแบบทางการ ด้านวัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์ ด้านเทคโนโลยี ด้านสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ

4. ตัวแปรที่ใช้ในการพยากรณ์สุขภาพองค์การของสถานศึกษา ทุกตัวร่วมกันพยากรณ์สุขภาพองค์การของสถานศึกษา ได้ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์รายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าอำนาจจำแนกมากที่สุด คือ วัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์ (x_5) มีค่าสัมประสิทธิ์ การพยากรณ์ เท่ากับ 0.335 รองลงมา คือ แรงจูงใจ(x_4) มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ เท่ากับ 0.286 โครงสร้างองค์การแบบทางการ (x_1) มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ 0.171 ส่วนสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ(x_2) และเทคโนโลยี (x_3) ไม่สามารถพยากรณ์สุขภาพองค์การของสถานศึกษา ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$) รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าสมการถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

ตัวแปร	b	S.E.b	B	t	sig
Constant	.800	.128		6.270	.000
โครงสร้างองค์การแบบทางการ (x1)	.171	.040	.206	4.247	.000
สภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ(x2)	.012	.047	.014	.255	.799
เทคโนโลยี(x3)	.005	.044	.005	.115	.908
แรงจูงใจ(x4)	.286	.046	.346	6.215	.000
วัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์ (x5)	.335	.045	.410	7.389	.000
R = 0.896*					
R ² = .80					

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$y' = 0.800 + 0.171 x_1 + 0.012 x_2 + 0.005 x_3 + 0.286 x_4 + 0.335 x_5$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z'y = 0.206 x_1 + 0.014 x_2 + 0.005 x_3 + 0.436 x_4 + 0.410 x_5$$

การอภิปรายผล

จากการศึกษา มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า สุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่สถานศึกษา มีการดำเนินการและการพัฒนางานด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งเน้นให้หน่วยงานทางการศึกษาสามารถพัฒนาตัวเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ มีคุณธรรม และมี

ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารและครูผู้สอนที่จะต้องร่วมมือกันพัฒนาให้สถานศึกษามีคุณภาพและได้มาตรฐาน ตลอดจนการส่งเสริมเทคโนโลยีทางการศึกษา จึงต้องเร่งพัฒนาและปรับปรุงศักยภาพในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการทำงานที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากในปัจจุบันโรงเรียนขยายโอกาส มีการแข่งขันสูงในเรื่องคุณภาพการศึกษา และเพื่อให้ได้รับความเชื่อมั่นจากผู้ปกครองและชุมชน สถานศึกษาจะต้องมีการพัฒนาเพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น จึงส่งผลให้สุขภาพองค์การโดยรวมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

นครนายกอยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรัญญา สาริโพธิ์ (2553) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย พบว่า สุขภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย ตามการรับรู้ของครูผู้สอนโดยรวมมีสุขภาพองค์การอยู่ในระดับสูง และยิ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัชชัย จิตรนันท์ (2556) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า สุขภาพองค์การของสถานศึกษาในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามทัศนคติของผู้บริหารและครูผู้สอน ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับสูง ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้การวิจัยพบว่า สุขภาพองค์การของสถานศึกษาของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายกอยู่ในระดับสูง

2. จากผลการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก โดยรวมอยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สราวุฒิ ปุริสา (2553) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโยธธร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัย ด้านภาวะผู้นำ ด้านโครงสร้างองค์การ ด้านวัฒนธรรมองค์การ ด้านแรงจูงใจ และด้านสภาพแวดล้อมขององค์การ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การอยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับ อรัญญา สาริโพธิ์ (2553) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผล

ต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่หนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยมีปัจจัยด้านแรงจูงใจมีระดับมากอยู่ในอันดับแรก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ (1) โครงสร้างองค์การมีการกำหนดลักษณะที่เด่นชัด มีการกำหนดความรับผิดชอบทุกตำแหน่งอย่างชัดเจน มีโครงสร้างสายการบังคับบัญชาเป็นอย่างดี จนผู้ปฏิบัติงานรับรู้ (2) วัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์ ผู้ปฏิบัติงานปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ที่มีในสถานศึกษา ผู้ปฏิบัติงานแสดงพฤติกรรมเป็นแบบอย่างที่ดีกับผู้ที่ปฏิบัติงานใหม่และทุกคนในสถานศึกษา มีการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาได้ดี มีความเคารพและศรัทธากันในตัวผู้ปฏิบัติงาน (3) มีแรงจูงใจที่ดี เช่นผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการพิจารณาเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง เมื่อครูผู้สอนทำงานประสบความสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาให้การยกย่อง ชมเชย การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งทำให้ผู้ปฏิบัติงานอยากปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น (4) สภาพแวดล้อมภายนอกดีพร้อมที่จะสนับสนุนการดำเนินกิจการต่าง ๆ ของสถานศึกษา (5) สถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงาน ทำให้สถานศึกษาเกิดความคล่องตัวในการดำเนินงานปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง สิ่งทีกล่าวมาทั้งหมดนี้จึงทำให้เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษาในระดับสูงซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ แมททิว บี มายส์ (Matthew, 1973) ได้ให้ความเห็นว่า องค์การที่ดีนั้นควรจะเริ่มจากการศึกษาสุขภาพองค์การเป็นอันดับแรก โดยจะให้ความสำคัญกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำร่วมกันของบุคคลในองค์การ และปรับปรุงองค์การให้มีสภาพและบรรยากาศในการทำงานที่ดี

3. ตัวแปรที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก พบว่า ด้านโครงสร้างองค์การ ด้านสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ ด้านเทคโนโลยี ด้านแรงจูงใจ และด้านวัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์ มีความสัมพันธ์กับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความสามารถในการพยากรณ์ได้ร้อยละ 80 มีความสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สราวุฒิ ปุริสา (2553) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร พบว่าการเคราะห์การสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารและครู โดยรวมร้อยละ 57.40 สามารถจึงกล่าวได้ว่า โครงสร้างองค์การ สภาพแวดล้อมองค์การ วัฒนธรรมองค์การ และแรงจูงใจ เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา และเมื่อประกอบกันแล้วจะส่งผลต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จากผลการวิจัย พบว่าสุขภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก โดยรวมอยู่ในระดับสูง ส่วนด้านที่มีสุขภาพองค์การของสถานศึกษาต่ำที่สุดคือด้าน ความเข้มแข็งขององค์การ ดังนั้นสถานศึกษาควรสร้างนโยบายที่ความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่มีการ

เปลี่ยนแปลง และจะช่วยให้สุขภาพองค์การของสถานศึกษา ด้านความเข้มแข็งขององค์การเพิ่มมากขึ้น

1.2 จากผลการวิจัยพบว่าตัวแปรที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก โดยรวมอยู่ในระดับสูง ส่วนด้านที่มีปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การต่ำที่สุดคือ ด้านสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ ดังนั้นสถานศึกษาควรมีความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและชุมชนเนื่องจากสถานศึกษาอยู่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจ การเมือง สังคม โครงสร้างกฎหมาย วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่อาจมีผลกระทบต่อองค์การ เพราะสภาพแวดล้อมภายนอกที่ดีจะสนับสนุนให้การดำเนินงานต่าง ๆ สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3. จากการวิจัยพบว่า ตัวแปรด้านโครงสร้างองค์การ สภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ เทคโนโลยี แรงจูงใจ และวัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์ เป็นตัวแปรพยากรณ์สุขภาพองค์การ ดังนั้นในการส่งเสริมสุขภาพองค์การของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษาสู่การบริหารจัดการภายในสถานศึกษาให้เห็นเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

2 ข้อเสนอแนะสำหรับวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาและสังเคราะห์ตัวแปรด้านอื่น ๆ ที่คาดว่าจะมีผลต่อสุขภาพ องค์การของสถานศึกษา เช่น นโยบายและเป้าหมาย ตัวแปรด้านงบประมาณ ตัวแปรด้านสังคม และตัวแปรด้านเศรษฐกิจ

References

- Akaraborworn, C. (2006) **Human & Works Development**. Bangkok: tow Publishing House. (in Thai).
- Chittranun, T. (2013) The Factors Affecting Organizational Health of Educational Institutions in Northeastern Area. **Mahasarakham Journal of Social Sciences and Humanities**. **33, 1: 97-105** (in Thai).
- Dalert, K. (2013). **The Factors Affecting The Organizational Health Of The Municipality School In The Upper Northeastern Region** (Udon Thani Rajabhat University) (in Thai).
- Clark, E., & Fairman, M. Organizational Health. **NASSP-BULLETIN** **67**, 110-111.
- Donpasit, S. (1998). Quality dimensions of private schools. **Private Education Journal** **7(72) : 14 – 16**. (in Thai).
- Dubrin, A.J. (1984). **Foundation of Organization Behavior: An Applied Perspective**. . NJ: PrenticeHall: Enslewood Cliffs
- Hoy, & Others. (2002). Organization Climate and Student Achievement **Journal of School Leadership**. Vol.8 pp.336-359.
- Hoy, W.K., & Feldman, J. (1987). Organizational health: The concept and its measure. **Journal of Research and Development in Education** **20**, 30-37
- Hoy, W.K., & Ferguson, J. (1985). A theoretical framework and exploration of organizational effectiveness in schools. **Educational Administration Quarterly**, **21**, 117-134.
- Hoy, W.K., & Miskel, C.G. (2013). **Educational Administration: Theory, Research, and Practice** (9 ed.). New York: McGraw-Hill.
- james, L.R., & Jones, A.P. (1974). Orsanizational climate : A review of theory and research **Psychological Bulletin**, **45**, 124-126.
- Kanjanawasee, S.; Pitayanoon, T. and Srisukho, D. (2008). **Statistics for Research**. Bangkok: Chaulalongkorn University Printing House. (in Thai)
- Kijmee, P.(2006) **Causal Relationship Model of Factors and Organizational Health of Northern Thai Private Vocational Schools**. (Burapha University) (in Thai).
- Kotter, J.P. (1978). Power, success, and organizational effectiveness. **Organizational Dynamics** Vol. 6(3), pp. 27-40.
- Likert, R.L. (1967). **The Human Organizational: Its Management and Value**. . New York: McGrawHil.
- Litwin, S.G. and Strinser, K.L. (1968). Perceptions of the best and world climates for creative. **Journal of Applied Psychology**, **58**, 81-82

- Muchinsky, P.M. (2006). **Psychology Applied to Work: An Introduction to Industrial and Organizational Psychology**: Thomson/Wadsworth.
- Nakhonnayok Primary Educational Service Area Office (2013). **SAR Nakhonnayok: Policy and Planning Group Primary Educational Service Area Office** (in Thai).
- Purisa, S. (2010). **The Factors Affecting Organizational Health of Basic Educational Institutions under the Office of Yasothon Educational Service Area** (Mahasarakham University) (in Thai).
- Sareepho, A. (2010) **The Factors Affecting Organizational Health In Primary School Under The Office of Nong Khai Education Service Area** (Udon Thani Rajabhat University) (in Thai).
- Scheerens, J. And Bosker, R. (1997). **The Foundations of Effectiveness**. Oxford: Permagon.
- Schein, E.H. (1979). **Organizational Psychology** (3 ed.): Pearson.
- Smith, M.S., and Purkey, S.C. (1983). Effective school: A review. **The Elementary School Journal**, 83, 427-452.
- Steers, R.M. (1997). **Organization Effectiveness: A Behavior View**. Santa Monica, CA: Good Year
- Thongsawat, S. (2012). **Factors Influencing The Effectiveness of Management Education Institution**, mimeographed, Hatyai University) (in Thai).
- Wantang, A. (2008). **Relationships between Constructive Organizational Culture, Administrative Roles Performance Competency of Head Nurses, Organizational Citizenship Behavior, and Performance of Nursing Department as Perceived by Staff Nurses, Private Hospitals Accredited by Joint Commission International**, mimeographed Chulalongkorn University. (in Thai).